

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยการอภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง "การเตรียมครูสังคมศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์" มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสำหรับนักศึกษาภาคปกติ และ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสำหรับนักศึกษาภายนอก ว่าการจัดโปรแกรมการเตรียมครูสังคมศึกษาทางด้านการและการฝึกฝนทางวิชาชีพนั้นประสบผลสำเร็จเพียงใด โดยทำการศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตภาคปกติ และ บัณฑิตภายนอก ซึ่งเลือกเรียนสังคมศึกษาเป็นวิชาเอก นอกจากนั้นยังศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนต่างๆที่บัณฑิตศึกษาศาสตร์ทำการสอนอยู่ ผลการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงโปรแกรมการเตรียมครูสังคมศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ต่อไป

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) และแบบแสดงความคิดเห็นโดยเสรี (open - end) ขึ้น 2 ชุด สำหรับบัณฑิตหลักสูตรภาคปกติ และ หลักสูตรภายนอก ในแบบสอบถามนั้นได้ถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนในคณะศึกษาศาสตร์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับหมวดวิชาสามัญพื้นฐาน หมวดวิชาเอก-โท และหมวดวิชาการศึกษา แต่ในแบบสอบถามของบัณฑิตหลักสูตรภาคปกติ ได้เพิ่มเติมความคิดเห็นเกี่ยวกับหมวดวิชาเลือก การฝึกสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามแบบประมาณค่าไปยังอาจารย์ใหญ่ เพื่อถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้และความสามารถทางวิชาการ กระบวนการสอน ทักษะติดต่อวิชาชีพ และ มนุษยสัมพันธ์ของบัณฑิตศึกษาศาสตร์ในทัศนะของอาจารย์ใหญ่

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 206 ชุด เป็นแบบสอบถามบัณฑิตภาคปกติ 35 ชุด ได้รับคืนมา 30 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.71 เป็นแบบสอบถามบัณฑิตภายนอก 143 ชุด ได้รับคืนมา 108 ชุด คิดเป็นร้อยละ 75.52 เป็นแบบสอบถามอาจารย์ใหญ่ 28 ชุด ได้รับคืนมาทั้งหมด ข้อมูลเหล่านี้ได้นำมาวิเคราะห์ดังนี้

- ก. คิดค่าตอบเป็นร้อยละ
- ข. ทามัชนิมเลขคณิตเพื่อหาค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น
- ค. นำค่าเฉลี่ยของคำตอบมาเทียบอันดับ โดยถือเกณฑ์ดังนี้
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.55	ถือว่า	น้อยที่สุด	หรือ	ไม่ดี
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.56 - 2.55	ถือว่า	น้อย	หรือ	พอใช้
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.56 - 3.55	ถือว่า	ปานกลาง		
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.56 - 4.55	ถือว่า	มาก	หรือ	ดี
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.56 - 5.00	ถือว่า	มากที่สุด	หรือ	ดีมาก
- ง. รวบรวมความคิดเห็นและขอเสนอแนะนำเสนอเป็นแบบตารางและความ

เรียง

เมื่อได้รวบรวมผลของการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ได้ค้นพบสิ่งสำคัญดังนี้

ภาคข้อมูลส่วนบุคคลของบัณฑิตศึกษาศาสตร์

บัณฑิตศึกษาศาสตร์หลักสูตรภาคปรกติ

บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติซึ่งเลือกเรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาเอก ตั้งแต่ปีการศึกษา 2514 ถึง 2517 จำนวน 35 คน ได้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2514 จำนวน 3 คน ปีการศึกษา 2515 จำนวน 10 คน ปีการศึกษา 2516 จำนวน 15 คน และในภาคการศึกษาที่หนึ่งปีการศึกษา 2517 จำนวน 2 คน

บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติจำนวน 30 คนนี้เป็นอาจารย์สอนวิชาในหมวดวิชาสังคมศึกษาจำนวน 24 คน และ ประกอบอาชีพอื่น 6 คน นอกจากสอนวิชาในหมวดสังคมศึกษาแล้ว บัณฑิตหลักสูตรนี้ไม่มีสอนวิชาอื่นเลย

บัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในจังหวัดต่างๆ มีส่วนน้อยคือ 5 คนที่ทำงานในกรุงเทพฯ าระดับชั้นที่ใหญ่ของบัณฑิตหลักสูตรนี้ทำการสอนคือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีจำนวนถึงร้อยละ 66.72 เป็นที่น่าสังเกตว่าบัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติสอนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ มัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้น วิชาต่างๆในหมวดสังคมศึกษาที่บัณฑิตกลุ่มใหญ่ที่สุดของหลักสูตรนี้สอนไว้แก่ วิชาภูมิศาสตร์ภูมิภาค

และ ภูมิศาสตร์กายภาพ ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 29.53 กลุ่มที่สองสอนวิชาหน้าที่พลเมือง ศิลปกรรม และ ประวัติศาสตร์สากล กลุ่มที่สามสอนหน้าที่พลเมือง ศิลปกรรม และ ประวัติศาสตร์ไทย และ กลุ่มเล็กที่สุดสอนหน้าที่พลเมือง ศิลปกรรม ภูมิศาสตร์ และ ประวัติศาสตร์

บัณฑิตศึกษาศาสตร์หลักสูตรภายนอก

บัณฑิตหลักสูตรภายนอกที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 108 คน สำเร็จการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2515 ถึง ปีการศึกษา 2517 บัณฑิตเหล่านี้สำเร็จการศึกษาในปี การศึกษา 2515 จำนวน 56 คน ปีการศึกษา 2516 จำนวน 88 คน และในภาค การศึกษาที่หนึ่งปีการศึกษา 2517 จำนวน 9 คน

บัณฑิตหลักสูตรภายนอกจำนวน 108 คนนี้เป็นอาจารย์สอนสังคมศึกษาถึง 93 คน สอนวิชาในหมวดอื่น 9 คน วิชาที่สอนมีนับตั้งแต่วิชา ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ศิลปศึกษา และ พลศึกษา และมีบัณฑิตศึกษาศาสตร์อยู่ 6 คนที่ประกอบอาชีพ อื่น

บัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในจังหวัดทางภาคใต้

ระดับชั้นที่ทำการสอนมากที่สุดคือ ประถมศึกษาตอนปลายจำนวน 41 คน รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 40 คน การสอนวิชาต่างๆในหมวดสังคม ศึกษาที่บัณฑิตหลักสูตรนี้สอนมากที่สุดได้แก่ ประวัติศาสตร์ไทยและประวัติศาสตร์สากล รองลงมาได้แก่วิชาภูมิศาสตร์กายภาพและภูมิศาสตร์ภูมิภาค มีบัณฑิตหลักสูตรนี้จำนวนหนึ่ง สอนทั้งวิชาหน้าที่พลเมือง ศิลปกรรม และ ประวัติศาสตร์ไทย

ภาคความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนในคณะศึกษาศาสตร์

บัณฑิตศึกษาศาสตร์ทั้ง 2 หลักสูตรกลุ่มใหญ่ที่สุดจำนวนร้อยละ 68.04 มีความ เห็นตรงกันในเรื่องความพอเพียงของความรู้และทักษะต่างๆที่คณะศึกษาศาสตร์จัดให้ แต่มีบัณฑิตบางส่วนเห็นว่า ความรู้และทักษะต่างๆที่คณะจัดให้นั้นไม่พอเพียงกับความตอง การ และได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง บัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับความตองการ เรียงตามลำดับจำนวนบัณฑิตผู้แสดงความตองการดังนี้ 1) ความ

ช่วยเหลือทางค่านวิชาการที่ออกมาในรูปวารสาร 2) ปีกทักษะการใช้ความคิด การค้นคว้า และ การวิจัย และ 3) การแนะแนวเพื่อศึกษาต่อ

ถ้าเปรียบเทียบความต้องการระหว่างบัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตร จะเห็นข้อแตกต่างกันเล็กน้อยกล่าวคือ สำหรับบัณฑิตภาคปรกติ มีความช่วยเหลือที่ต้องการเรียงตามลำดับดังนี้ 1) การเพิ่มพูนความรู้ทางด้านเนื้อหาวิชาในทุกสาขาวิชา 2) การฝึกทักษะการใช้ความคิด การค้นคว้า และ การวิจัย 3) การแนะแนวเพื่อศึกษาต่อ 4) การเพิ่มพูนความรู้เฉพาะหมวดวิชาการศึกษา และ 5) ความช่วยเหลือทางค่านวิชาการในรูปวารสาร สำหรับบัณฑิตหลักสูตรภายนอกความต้องการที่เป็นความเห็นของบัณฑิตเรียงลำดับตามจำนวนผู้แสดงความเห็นเป็นดังนี้ 1) ความช่วยเหลือทางค่านวิชาการที่ออกมาในรูปวารสาร 2) ความช่วยเหลือในค่านการแนะแนวเพื่อศึกษาต่อ 3) การฝึกทักษะการใช้ความคิด การค้นคว้า และ การวิจัย และ 4) การเพิ่มพูนความรู้เฉพาะหมวดวิชาการศึกษา

บัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 89.19 มีความเห็นว่าหลักสูตรของคณะมีส่วนช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการสอน มีผู้คัดค้านความเห็นนี้เพียงร้อยละ 10.61

ค่านคุณสมบัติของอาจารย์สอนสังคมศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่บัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตร รวมกันแสดงความคิดเห็นเรียงลำดับตามจำนวนผู้ตอบเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนสังคมศึกษาในระดับอุดมศึกษาว่าควรเป็นอาจารย์ที่ 1) มีวิธีการสอนที่ดีและทันสมัย 2) มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน 3) มีความสนใจในการสอน และ 4) มีบุคลิกภาพดี

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการของบัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรแล้วจะเห็นว่าจำนวนบัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติที่แสดงความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของอาจารย์สังคมศึกษาเรียงลำดับตามจำนวนผู้ตอบดังนี้คือ 1) อาจารย์ที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน 2) มีวิธีการสอนที่ดี และทันสมัย 3) มีความสนใจในการสอน สำหรับบัณฑิตหลักสูตรภายนอกความเห็นเรียงตามลำดับผู้ตอบแสดงว่าต้องการ 1) อาจารย์ที่มีวิธีการสอนที่ดีและทันสมัย 2) มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน 3) มีบุคลิกภาพดี และ 4) มีความสนใจในการสอน

ในคำสอนของอาจารย์สังคัมศึกษา บัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรรวมกัน แสดงความคิดเห็นเรียงลำดับจำนวนบัณฑิตผู้ตอบดังนี้ 1) ต้องการให้จัดพิมพ์เป็นตำราอย่างสมบูรณ์ 2) ต้องการใ้รายชื่อหนังสือเพื่อคนควา และ 3) ต้องการให้จัดพิมพ์เป็นเอกสารประกอบการสอน

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการของบัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตร ความต้องการของบัณฑิตภาคปริกติเรียงลำดับตามจำนวนผู้ตอบดังนี้ 1) ต้องการให้พิมพ์เป็นตำราอย่างสมบูรณ์ 2) ต้องการให้จัดพิมพ์เป็นเอกสารประกอบการสอน และ 3) ต้องการใ้รายชื่อหนังสือเพื่อคนควา ส่วนบัณฑิตหลักสูตรภายนอกมีความต้องการเรียงลำดับตามจำนวนบัณฑิตผู้ตอบดังนี้ 1) ต้องการใ้รายชื่อหนังสือเพื่อการคนควา 2) ต้องการให้จัดพิมพ์เป็นเอกสารประกอบการสอน และ 3) ต้องการให้จัดพิมพ์เป็นตำราอย่างสมบูรณ์

วิธีสอนของอาจารย์สังคัมศึกษาที่บัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรรวมกันต้องการเรียงลำดับตามจำนวนบัณฑิตผู้ตอบเป็นดังนี้ 1) การสอนแบบหน่วย 2) การสอนแบบให้มีการคนควาควยตนเอง 3) การสอนแบบให้มีการรายงาน และ 4) การสอนแบบบรรยาย

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการของบัณฑิต 2 หลักสูตรแล้วจะเห็นว่าความต้องการเรียงลำดับจำนวนบัณฑิตผู้ตอบคือ บัณฑิตหลักสูตรภาคปริกติมีความต้องการตรงกับความต้องการของบัณฑิตหลักสูตรภายนอกคือต้องการการสอนแบบหน่วย ส่วนความต้องการอันดับรองลงมาของบัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรมีความต้องการแตกต่างกัน บัณฑิตหลักสูตรภาคปริกติต้องการการสอนแบบให้มีการรายงาน และ การสอนแบบให้คนควาควยตัวเอง สำหรับบัณฑิตหลักสูตรภายนอกมีความต้องการเป็นลำดับดังนี้ การสอนแบบให้มีการคนควาควยตัวเอง การสอนแบบให้มีการรายงาน และ การสอนแบบบรรยาย ซึ่งบัณฑิตหลักสูตรภาคปริกติไม่ต้องการเลย

ในเรื่องการวัดผล บัณฑิตทุกคนในทั้ง 2 หลักสูตรเห็นตรงกันว่า วิธีวัดผล

ที่คิดคือ มีการวัดผลทุกครั้งที่ทำการสอน และ ควรวัดผลเฉพาะปลายภาค สำหรับ ลักษณะของขอทดสอบ บัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรรวมกันเห็นว่าต้องการไขขอทดสอบแบบ อัตนัยเป็นอันดับแรก และ จำนวนรองลงมาต้องการขอทดสอบแบบปรนัย

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการในด้านการวัดผลของบัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตร แล้วพบว่า บัณฑิตหลักสูตรภาคปฏิบัติเห็นว่าควรวัดผลทุกครั้งที่สอน มีบัณฑิตจำนวนเล็กน้อย มากที่ต้องการให้วัดผลเฉพาะปลายภาค สำหรับเรื่องขอทดสอบ บัณฑิตหลักสูตรภาคปฏิบัติ กลุ่มใหญ่ต้องการไขขอทดสอบแบบอัตนัย และมีจำนวนเกือบเท่ากันที่ต้องการขอทดสอบ แบบปรนัย สำหรับบัณฑิตหลักสูตรภายนอกกลุ่มใหญ่ต้องการให้วัดผลทุกครั้งที่สอน และกลุ่ม เล็กต้องการให้วัดเฉพาะปลายภาค สำหรับลักษณะขอทดสอบก็เช่นกัน กลุ่มใหญ่ต้องการ แบบอัตนัย และกลุ่มเล็กต้องการแบบปรนัย

บัณฑิตศึกษาศาสตร์ทุกคนในทั้ง 2 หลักสูตรมีความเห็นว่าในแผนกสังคมศาสตร์ ยังมีหนังสือและเอกสารให้นักศึกษาค้นคว้าไม่เพียงพอ และได้เสนอแนะให้มีหนังสือ ประเภทต่างๆดังนี้ บัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรรวมกันเรียงลำดับตามจำนวนผู้ตอบแสดงความ ต้องการดังนี้ 1) หนังสือที่เน้นทางคานสังคมศาสตร์ 2) หนังสือประเภทวิชาการทั่วไป 3) วารสารที่ทันต่อเหตุการณ์ 4) แนวคิดทางการเมือง และ 5) เอกสารงานวิจัย ทางการศึกษา

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการของบัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรแล้วจะเห็นว่าความ ต้องการอันดับแรกเรียงตามจำนวนบัณฑิตผู้ตอบคือ ต้องการหนังสือที่เน้นทางสังคมศาสตร์ ส่วนความต้องการอันดับอื่นๆของบัณฑิตหลักสูตรภาคปฏิบัติเป็นดังนี้คือ วารสารที่ทันต่อเหตุ การณ์ เอกสารงานวิจัยทางการศึกษา และหนังสือวิชาการทั่วไป สำหรับบัณฑิตหลักสูตร ภายนอกเป็นดังนี้คือ หนังสือวิชาการทั่วไป วารสารที่ทันต่อเหตุการณ์ และแนวคิดทาง การเมือง

ค่านปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการเรียนการสอนในคณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรเห็นว่า ปัญหาสำคัญที่มีผลต่อการเรียนการสอนได้แก่ 1) การขาดแคลน อุปกรณ์ประกอบการสอนและหนังสือค้นคว้า 2) อาจารย์มีไม่เพียงพอ และ 3) การ ขาดความเข้าใจระหว่างอาจารย์และนักศึกษา

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการของบัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตร จะเห็นว่าความเห็น
เรียงตามจำนวนบัณฑิตผู้ตอบเป็นดังนี้ อันดับ หนึ่ง สอง สาม ของบัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตร
ตรงกันดังกล่าวข้างตน นอกจากนี้บัณฑิตหลักสูตรภาคปริกติจำนวนน้อยที่สุดเห็นว่า ปัญหา
และอุปสรรคที่มีต่อการเรียนการสอนคือ การขาดการส่งเสริมค่านิยมคนควาและวิจัย
ซึ่งในข้อนี้ บัณฑิตหลักสูตรภายนอกไม่แสดงความเห็นเลย ส่วนบัณฑิตภายนอกอีกจำนวน
หนึ่งเห็นว่า ขาดอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิในบางสาขาวิชา และในข้อนี้บัณฑิตหลักสูตรภาค
ปริกติไม่แสดงความเห็นเลยเช่นกัน นอกจากนั้นเป็นความเห็นของบัณฑิต ซึ่งแต่ละความ
เห็นมีผู้เห็นควยไม่ถึงร้อยละ 8.00

บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดได้ให้ข้อเสนอแนะในการที่จะปรับปรุงการเรียน
การสอน บัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรรวมกันได้เสนอแนะเรียงลำดับตามจำนวนผู้ตอบดังนี้
1) เพิ่มเติมตำราเรียนและหนังสือคนควา 2) หาบุคลากรที่มีคุณวุฒิและความสามารถ
3) ปรับปรุงการสอนของอาจารย์ 4) ปรับปรุงสภาพทางสังคมในมหาวิทยาลัย และ
ส่งเสริมการศึกษาของท้องถิ่นโดยแผนกสังคมศาสตร์เป็นแหล่งวิทยากรให้ท้องถิ่น
6) วางมาตรฐานการวัดผลให้แน่นอน และ 7) จัดสถานที่เรียนให้เหมาะสมและ
เพิ่มเวลาเรียน

เฉพาะบัณฑิตหลักสูตรภายนอกได้ให้ข้อเสนอแนะเรียงลำดับตามจำนวนผู้ตอบ
คือ 1) เพิ่มตำราและหนังสือเพื่อการคนควา 2) หาบุคลากรที่มีคุณวุฒิและความสามารถ
และ 3) ส่งเสริมการศึกษาของท้องถิ่นโดยจัดให้แผนกสังคมศาสตร์เป็นแหล่งวิทยากร
ของท้องถิ่น ส่วนบัณฑิตหลักสูตรภาคปริกติได้ให้ข้อเสนอแนะเรียงลำดับตามจำนวนผู้เสนอ
แนะที่สำคัญๆมีดังนี้ 1) เพิ่มตำราและหนังสือเพื่อการคนควา 2) หาบุคลากรที่มีคุณ
วุฒิและความสามารถ และ ปรับปรุงในคานการสอนของอาจารย์ 4) วางมาตรฐาน
การวัดผลให้แน่นอน และ 5) ปรับปรุงสภาพทางสังคมในมหาวิทยาลัย

ความคิดเห็นของบัณฑิตศึกษาศาสตร์ภาคปริกติ

ภาคความคิดเห็นเกี่ยวกับหมวดวิชาสามัญพื้นฐาน

บัณฑิตหลักสูตรภาคปริกติแสดงความเห็นเกี่ยวกับวิชาในหมวดวิชาสามัญพื้นฐาน
ว่า ในจำนวน 14 รายวิชา มีวิชาที่มีประโยชน์ต่อการสอนสังคมศึกษาในระดับมัธยม

6 วิชา ในระดับปานกลาง 6 วิชา และที่มีประโยชน์อยู่ในระดับน้อยเพียง 2 วิชา เท่านั้น ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ และ วิชาเคมี

บัณฑิตศึกษาศาสตร์หลักสูตรภาคปริกัติเห็นว่าเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาสามัญพื้นฐานมีความเหมาะสมที่จะนำไปสอนได้มีจำนวนมากกว่าที่เห็นว่ายังต้องการปรับปรุง บัณฑิตที่เห็นว่าเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาสามัญพื้นฐานนั้นมีลักษณะเนื้อหาวิชาที่พอดี ไม่กว้างเกินไป ไม่น้อยเกินไป มีมากกว่าผู้ที่เห็นตรงกันข้าม บัณฑิตที่เห็นว่าเนื้อหาวิชาหมวดนี้ทำให้เกิดความรู้งว้างขวางในทางสังคมมีมากกว่าผู้ที่เห็นตรงกันข้าม และ บัณฑิตเกือบทุกคนเห็นว่าเนื้อหาวิชาในหมวดวิชานี้มีประโยชน์ต่อการสอนสังคมศึกษา

ความคิดเห็นของบัณฑิตหลักสูตรภาคปริกัติเกี่ยวกับการตัดบางวิชาออกจากหมวดวิชาสามัญพื้นฐานนั้นได้พบว่า บัณฑิตจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 เห็นว่าไม่ควรตัดวิชาใดออกจากหมวดวิชาสามัญพื้นฐาน และให้เหตุผลว่า 1) ทุกวิชาล้วนเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูควรศึกษา และ 2) อาจเป็นประโยชน์ต่อการสอนสังคมศึกษาไม่มากนักน้อย แต่มีบัณฑิตหลักสูตรภาคปริกัติจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 แสดงความคิดเห็นว่าควรตัดบางวิชาออกจากหมวดวิชาสามัญพื้นฐาน โดยแสดงเหตุผลว่า 1) ไม่ได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 2) ไม่มีประโยชน์ต่อการสอนสังคมศึกษา 3) เนื้อหาวิชาบางวิชาากเกินไป และ 4) เนื้อหาวิชาซ้ำกับที่เคยเรียนมาแล้ว วิชาที่เสนอให้ตัดออกคือ เคมี ฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ และ วรรณคดีไทยเบื้องต้น

ความคิดเห็นของบัณฑิตหลักสูตรภาคปริกัติจำนวน 30 คน เกี่ยวกับการเพิ่มวิชาในหมวดวิชาสามัญพื้นฐาน ปรากฏว่าบัณฑิตหลักสูตรนี้จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีความเห็นว่ามี ความเหมาะสมแล้ว แต่ยังมีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวนหนึ่งเห็นว่า ควรเพิ่มบางวิชาโดยให้เหตุผลว่า 1) เพื่อจะได้นำความรู้ นั้นไปใช้ประโยชน์ต่อการสอนสังคมศึกษา 2) เพื่อประโยชน์ในชีวิตประจำวัน 3) เป็นวิชาที่น่าสนใจและมีประโยชน์ และ 4) เป็นวิชาใหม่ที่คนไทยค้นคว้า วิชาที่เสนอให้เพิ่มได้แก่ กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายเบื้องต้น เศรษฐศาสตร์ เหตุการณ์ปัจจุบันของโลก และสภาพการณ์ปัจจุบันของประเทศไทย

ความคิดเห็นของบัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติด้านแนวคิดบางอย่างเกี่ยวกับหมวดวิชาสามัญพื้นฐาน ผู้วิจัยพบว่า บัณฑิตหลักสูตรนี้จำนวนหนึ่งเห็นว่า หมวดวิชานี้ควรมีการแก้ไข และ ปรับปรุงในด้านต่างๆดังนี้ 1) ควรเพิ่มเนื้อหารายละเอียดของวิชาเพราะบางวิชาเนื้อหาน้อย บางวิชาเนื้อหามาก 2) ควรเลือกเนื้อหาให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการนำไปใช้ประกอบการสอนสังคมศึกษา 3) ควรเน้นในภาษาไทยโดยเฉพาะวิชาวาทศิลป์เพราะช่วยส่งเสริมการประกอบอาชีพทางการสอน 4) ควรเน้นภาษาอังกฤษเพราะเป็นพื้นฐานในการอ่านหนังสือค้นคว้าและการศึกษาต่อ และ 5) ควรตัดบางวิชาออกจากหมวดวิชานี้เพราะมีประโยชน์ต่อการสอนน้อย บัณฑิตผู้เสนอความคิดเห็นยังเห็นว่า ในการตัดบางวิชาควรพิจารณาปัญหาอื่นด้วยเพราะวิชาบางวิชาในหมวดวิชาสามัญพื้นฐานอาจจะไม่เกี่ยวข้องกับการสอนสังคมศึกษาแต่เรียนแล้วเกิดประโยชน์ เป็นการเพิ่มพูนทักษะและความรู้อย่างประเภท

ภาคความคิดเห็นเกี่ยวกับหมวดวิชาเอก-โท (สังคมศึกษา)

บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติดีแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาในหมวดวิชาเอก-โทว่า ในจำนวนวิชาเอก-โท 30 วิชา วิชาที่มีประโยชน์ในระดับมากที่สุดมีเพียง 2 วิชา วิชาที่มีประโยชน์อยู่ในระดับมากมีอยู่ 22 วิชา อีก 6 วิชาจัดอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้วิจัยพบว่า บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติดีส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า เนื้อหาวิชาในหมวดวิชาเอก-โท มีความพอดี มีประโยชน์ต่อการสอน สำหรับจำนวนหน่วยกิตนั้น ส่วนใหญ่เห็นว่า มีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาในแต่ละวิชา ส่วนเนื้อหาวิชานั้นเห็นว่า มีส่วนช่วยเสริมความรู้ให้กว้างขวางขึ้น

บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติดีได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดบางวิชาออกจากหมวดวิชาเอก-โท มีบัณฑิตจำนวนร้อยละ 76.67 เห็นว่าไม่ควรตัดวิชาใดออกจากหมวดวิชานี้ แต่มีบัณฑิตอีกร้อยละ 23.33 เห็นว่าควรตัดบางวิชาหรือรวมบางวิชาที่มีลักษณะเนื้อหาเหมือนกัน

วิชาที่บัณฑิตเสนอให้ตัดคือ วิชาภูมิศาสตร์อเมริกา โดยให้เหตุผลว่าเนื้อหา ล้าสมัย ไม่น่าสนใจ และไม่มีประโยชน์ ในเรื่องการรวมวิชาที่มีลักษณะเนื้อหาวิชา คล้ายคลึงกันพอที่จะรวมกันได้ คือ วิชาการประกันสังคมรวมกับปัญหาสังคม และ วิชา สังคมวิทยารวมกับสังคมไทย

นอกจากการตัดวิชาแล้ว บัณฑิตบางส่วนยังได้เสนอให้เพิ่มบางวิชาในหมวด วิชาเอก-โท วิชาที่เสนอให้เพิ่มคือ กฎหมาย แผนที่การเมือง การวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ โดยให้เหตุผลดังนี้ 1) มีประโยชน์ต่อการสอนสังคมศึกษา 2) เป็นการเพิ่ม พื้นฐานทางสังคมศึกษา 3) มีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน 4) เพิ่มทักษะในการค้นคว้า และวิจัย 5) เป็นวิชาที่น่าสนใจ และ 6) เพราะสถาบันอื่นเปิดสอนเห็นสมควรที่จะ เปิดสอน

เกี่ยวกับแนวคิดบางอย่างในหมวดวิชาเอก-โท ผู้วิจัยพบว่าบัณฑิตหลักสูตร ภาคปรกติจำนวนหนึ่งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหมวดวิชาเอก-โทว่า มีข้อบกพร่อง และจุดอ่อนในค่านต่างๆ เรียงลำดับตามจำนวนผู้ตอบดังนี้ 1) ขาดหนังสือวารสาร และอุปกรณ์การสอน 2) ทางภาควิชาสังคมศาสตร์ยังขาดการส่งเสริมในด้านการ ค้นคว้าและการวิจัย 3) เนื้อหาวิชามีมากเกินไปจนบางครั้งผู้สอนสอนไม่ทัน 4) เนื้อหาที่เกี่ยวกับประเทศไทยในหมวดวิชานี้มีน้อยไป 5) ขาดอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะวิชา 6) นักศึกษาเรียนรู้อย่างไม่ชัดเจนในบางเรื่อง และ 7) เนื้อหาวิชา ล้าสมัย

นอกจากนี้บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติยังได้เสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุง หมวดวิชาเอก-โท เรียงลำดับตามจำนวนผู้ตอบมากไปหาน้อยดังนี้คือ 1) สนับสนุน ให้มีการค้นคว้าโดยทางคณะให้ความสะดวกในเรื่องสถานที่และเอกสารเพื่อการ ค้นคว้า 2) ควรมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ ของสังคม ตัดวิชาที่ไม่จำเป็นออก และตัดเนื้อหาที่ไม่มีความสำคัญ หลักสูตร ควรจัดให้เหมาะสมและรัดกุมกว่านี้ 3) การสอนวิชาในหมวดวิชาเอก-โทควร เน้นให้นักศึกษาได้แนวคิดรวบยอด (Concept) มากกว่าได้เนื้อหาวิชา

4) ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้มีความทันสมัยปรับปรุง
การสอนแบบเก่าไม่ใช้เฉพาะวิธีบรรยาย 5) ในด้านเนื้อหาวิชาที่คล้ายคลึงกันควร
รวมกันเพราะจะทำให้ประหยัดเวลาและทำให้ความคิดต่อเนื่องกัน และ 6) การ
วัดผลควรมีเกณฑ์มาตรฐานอย่างแน่นอน

ภาคความคิดเห็นเกี่ยวกับหมวดวิชาการศึกษา

บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติมีความเห็นว่าวิชาในหมวดวิชาการศึกษาจำนวน
19 วิชา มีวิชาที่นับว่ามีประโยชน์ต่อการสอนสังคมศึกษาในระดับมากถึง 10 วิชา
นอกเหนือจากวิชาเหล่านี้บัณฑิตเห็นว่ามีประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาศึกษานั้นบัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติเห็นว่า
มีความพอดีแล้ว ไม่น่าหรือจนเกินไป สำหรับจำนวนหน่วยกิตของแต่ละวิชานั้น
บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่ามีความพอดีแล้ว สำหรับเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาการศึกษาบัณฑิต
ก็เห็นว่ามีประโยชน์ต่อการทำงานสอน

จากการวิจัยพบว่า บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติทุกคนเห็นว่าไม่ควรตัดวิชาใด
ออกจากหมวดวิชาการศึกษา

ส่วนในเรื่องการเพิ่มวิชา บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติทุกคนเห็นตรงกันว่าไม่
ควรเพิ่มวิชาใดในหมวดวิชานี้เช่นกัน

บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติซึ่งเป็นผู้ที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ในด้านวิชาการศึกษามาก่อน
ที่จะเข้าศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามเป็นพิเศษเกี่ยวกับความรู้
ความเข้าใจในความหมายต่างๆทางการศึกษา ผลจากการสำรวจปรากฏว่า ผู้ตอบ
แบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจความหมายต่างๆในทางการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ใน
ระดับปานกลาง ที่จัดอยู่ในระดับมากได้แก่ ประวัติและปรัชญาการศึกษา พัฒนาการ
เด็กวัยรุ่นและ การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

ภาคความคิดเห็นเกี่ยวกับหมวดวิชาเลือก

ในหมวดวิชานี้ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามเฉพาะบัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติ ทั้งนี้ เพราะหมวดวิชาเลือกไม่มีระบุไว้ในหลักสูตรของบัณฑิตหลักสูตรภายนอก ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหมวดวิชาเลือกที่มีต่อการทำงาน บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติเห็นว่า ในจำนวน 15 วิชา มีวิชาที่ส่วนใหญ่จัดว่ามีประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง 8 วิชา และมีประโยชน์อยู่ในระดับมาก 5 วิชา ที่มีประโยชน์อยู่ในระดับน้อยมีเพียง 2 วิชา

บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติกลุ่มใหญ่คิดเป็นร้อยละ 80.00 เห็นว่าเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาเลือกมีประโยชน์ต่อการสอน และ ร้อยละ 20.00 แสดงความคิดเห็นว่าเนื้อหาวิชาในหมวดวิชานี้ไม่มีประโยชน์ต่อการสอน

บัณฑิตภาคปรกติ ได้เสนอข้อแก้ไขและปรับปรุงหมวดวิชาเลือกเรียงลำดับตามจำนวนผู้ออกความเห็นดังนี้คือ 1) เปิดวิชาให้เลือกอย่างกว้างขวางโดยสำรวจความสนใจของนักศึกษา 2) วิชาในหมวดวิชาเลือกควรมีการปรับปรุงในค่านเนื้อหาวิชา 3) นำวิชาในหมวดวิชาเอก-โทมาเป็นวิชาเลือกเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในวิชาที่จะสอน 4) เน้นในด้านการบริการทางสังคม และ 5) วิชาเลือกควรสอดคล้องและเสริมวิชาเอก-โท

เกี่ยวกับการตัดบางวิชาออกจากหมวดวิชานี้ บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติทุกคนได้แสดงความเห็นว่า ไม่ควรตัดวิชาใดออกจากหมวดวิชานี้

สำหรับการเพิ่มวิชา บัณฑิตกลุ่มใหญ่เห็นว่า วิชาในหมวดวิชานี้มีความพอเพียงแล้ว แต่มีบัณฑิตบางคน จำนวนร้อยละ 30.00 เสนอให้เพิ่มวิชาดังต่อไปนี้ 1) วิจัยทางการศึกษา 2) แนวโน้มใหม่ทางการศึกษา 3) หัตถกรรม 4) ภาษาท้องถิ่น และ 5) วาทยุทธศาสตร์ โดยให้เหตุผลว่า 1) สถาบันอื่นในระดับอุดมศึกษาเปิดสอนและเห็นว่ามีประโยชน์ 2) เป็นวิชาที่น่าสนใจและมีประโยชน์ และ 3) เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ภาคความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฝึกสอน

ในหมวดการฝึกสอนนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามเฉพาะบัณฑิตหลักสูตรภาคปรกาศศึกษาศาสตร์ไม่ได้จัดหมวดการฝึกสอนไว้ในหลักสูตรของบัณฑิตหลักสูตรภายนอก เนื่องจากนักศึกษาภายนอกที่เข้ามาศึกษาในโปรแกรมพิเศษหลักสูตรภายนอก เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนมาแล้ว ไม่ต้องทำการฝึกสอน บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกาศจำนวน 30 คน แสดงความคิดเห็นสอดคล้องต่อกัน ในข้อที่ว่า การฝึกสอนนั้นมีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพในทางการสอน พร้อมทั้งให้เหตุผลสนับสนุนดังนี้ 1) การฝึกสอนนั้นเป็นประสบการณ์ตรงในการฝึกหัดครู 2) การฝึกสอนเป็นการฝึกความรับผิดชอบ และแสดงสภาพที่แท้จริงของงานอาชีพที่จะประสบ 3) การฝึกสอนเป็นการเสนอแนะปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำการสอน และ 4) การฝึกสอนเป็นการช่วยในการตัดสินใจว่าผู้เรียนมีความเหมาะสมกับอาชีพครูหรือไม่

ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบกพร่องและจุดอ่อนของโปรแกรมการฝึกสอน บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกาศเห็นว่า 1) อาจารย์นิเทศกมีน้อย และออกทำการนิเทศไม่สม่ำเสมอ บางครั้งทำการสอบเลย 2) อาจารย์นิเทศกทางการศึกษากับอาจารย์ทางภาควิชาสังคมศาสตร์มีความเห็นไม่ตรงกันเกี่ยวกับวิธีสอนของนักศึกษาฝึกสอน ทำให้นักศึกษาปรับตัวไม่ถูกว่าจะปฏิบัติตามคำแนะนำของฝ่ายใด 3) การวัดผลไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัว และ 4) สถานที่ทำการฝึกสอนไกลมาก ไม่มีที่พักเพียงพอที่จะบริการแก่นักศึกษาฝึกสอน

บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกาศเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงและดัดแปลงโปรแกรมการฝึกสอนเรียงลำดับตามจำนวนผู้เสนอแนะดังนี้คือ 1) อาจารย์นิเทศกควรออกนิเทศมากกว่านี้ เพราะนักศึกษาต้องเผชิญกับการแก้ปัญหาด้วยตนเองตลอดเวลา 2) คณะศึกษาศาสตร์ควรส่งเสริมและให้สวัสดิการที่ดีแก่อาจารย์ที่จะออกไปนิเทศการสอน 3) การออกนิเทศควรมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือและแนะนำ ไม่ใช่คอยจับผิดนักศึกษา 4) การตัดสินใจและการวัดผลการสอบควรมีกฎเกณฑ์แน่นอน ไม่ใช่อารมณ์ในการตัดสินใจ

ควรมีความยุติธรรมในการตัดสิน 5) ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความสามารถในการทำงาน และการตัดสินใจโดยมีอาจารย์เป็นผู้คอยช่วยเหลือแนะนำ 6) ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับนักศึกษา 7) พิจารณาเรื่องสภาวะของสถานที่ออกฝึกสอน เพราะเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สถานที่ฝึกสอนไกลมาก มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย และ 8) ในเรื่องการสัมมนาการฝึกสอนควรมีการสัมมนาเฉพาะปัญหาของการสอน ไม่ใช่สัมมนาเนื้อหาวิชาที่สอน

ส่วนในเรื่องหน่วยกิตของการฝึกสอน บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติร้อยละ 80.00 มีความเห็นว่า หน่วยกิตของโปรแกรมการฝึกสอนที่ทางคณะกำหนดให้เหมาะสมดีแล้ว

บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติทุกคนได้แสดงความคิดเห็นในกิจกรรมการฝึกสอนดังนี้ คือ 1) การฝึกสอนเป็นกิจกรรมที่ขาดไม่ได้ ในการฝึกหัดครู และ 2) คณะควรติดตามผลงานของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด ความเห็นอื่นมีบัณฑิตเสนอเรียงลำดับตามจำนวนผู้แสดงความคิดเห็นดังนี้ 1) นักศึกษาคควรรู้จักสถานที่ที่ตนจะออกฝึกสอนก่อน 2) นักศึกษาคควรมีอิสระอย่างเต็มที่ในการดำเนินการสอน 3) อาจารย์นิเทศก์เป็นบุคลากรที่สำคัญในโปรแกรมการฝึกสอน 4) การฝึกสอนควรให้นักศึกษาฝึกงานในหน้าที่ครูทั้งหมด และ 5) อาจารย์ที่เลี้ยงเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการฝึกสอนด้วย

ในทางตรงกันข้าม ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยกับค่ากล่าวต่อไปนี้ ซึ่งเรียงตามลำดับ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามดังนี้ 1) นักศึกษาคควรฝึกสอนเฉพาะวิชาเอก 2) การฝึกสอนในทางจังหวัดเป็นการเพิ่มประสบการณ์เป็นอย่างดี และ 3) อาจารย์ที่เลี้ยงเป็นบุคลากรที่สำคัญในการฝึกสอน

ภาคความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ในแบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามเฉพาะบัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติ เนื่องจากนักศึกษากายนอกเรียนเฉพาะภาคค่ำและไม่มีเวลาทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรเลย มีบัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติ ได้รวมกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ เรียงลำดับตามจำนวนผู้ตอบมากไปหาน้อยดังนี้ 1) เป็นสมาชิกชมรมสังคมนักศึกษา

2) กรรมการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัฒนธรรมของสี่จังหวัดภาคใต้ 3) อาสาพัฒนาชนบท และ 4) กิจกรรมทางสันชนาการ

มติที่ประชุมสภาการศึกษาภาคใต้มีความเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรดังนี้ 1) มีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนสังคมศึกษา 2) มีความจำเป็นต้องมีกิจกรรมเสริมหลักสูตร และ 3) กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความสัมพันธ์กับหลักสูตรของคณะ

ส่วนขอเสนอแนะที่มติที่ประชุมเห็นว่าควรส่งเสริมเรียงลำดับตามจำนวนผู้ตอบคือ

1) ควรส่งเสริมกิจกรรมเพื่อท้องถิ่นภาคใต้โดยตรง ทั้งนี้เพื่อบรรลุดูวัตถุประสงค์ขอที่ทางคณะศึกษาศาสตร์จะเป็นศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมของภาคใต้ 2) ควรเน้นกิจกรรมทางงานวิชาการโดยเฉพาะส่งเสริมการค้นคว้าและการวิจัยเกี่ยวกับท้องถิ่น 3) ควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในท้องถิ่น และ 4) กิจกรรมที่ไม่มีคุณค่าในการเสริมสร้างค่านิยมในสังคมควรลดจำนวนลง

มติที่ประชุมสภาการศึกษาภาคใต้แสดงความคิดเห็นและให้ขอเสนอแนะในการปรับปรุงโปรแกรมการเตรียมครูสังคมศึกษาไว้ดังนี้คือ

ก. ด้านเนื้อหาวิชาควรมีการปรับปรุง 1) เนื้อหาวิชาทุกหมวดวิชาและปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยและรัดกุม 2) ควรรวมวิชาที่มีเนื้อหาวิชาซ้ำกันไว้ด้วยกัน 3) ควรเปิดวิชาใหม่ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม 4) ควรให้นักศึกษาทราบขอบข่ายวิชาที่จะเรียน

ข. ด้านการเรียนการสอน 1) ควรมีวิธีสอนหลายวิธีไม่ใช่วิธีบรรยายอย่างเดียว 2) นักศึกษาควรมีโอกาสค้นคว้าและทำงานวิจัยบ้าง 3) ควรอธิบายเอกสารที่แจกเมื่ออาจารย์สอนไม่ทัน 4) อาจารย์ที่สอนวิชาเดียวกันมีการวางแผนการสอนร่วมกัน

ค. ในด้านเอกสารและหนังสือค้นคว้า 1) ควรเพิ่มพูนปริมาณหนังสือให้มากขึ้น 2) แนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับแหล่งความรู้

ง. ด้านการฝึกสอนควรมีการปรับปรุง

จ. ด้านการวัดผล ควรวัดผลเป็นระยะไม่วัดผลเฉพาะปลายภาค และการออกข้อสอบไม่ควรมุ่งที่ความจำมุ่งที่ความสามารถนำความรู้และทฤษฎีต่างๆที่เรียนมานานมาใช้

ฉ. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร 1) ชุมชมสังคมศึกษาควรจัดกิจกรรมทางด้านวิชาการ 2) อาจารย์ควรให้การสนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตร และ 3) อาจารย์และนักศึกษาควรเข้าใจวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของการจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ความคิดเห็นของบัณฑิตศึกษาศาสตร์หลักสูตรภายนอก

ภาคความคิดเห็นเกี่ยวกับหมวดวิชาสามัญพื้นฐาน

บัณฑิตหลักสูตรภายนอกแสดงความเห็นเกี่ยวกับวิชาในหมวดวิชาสามัญพื้นฐานว่า ในจำนวน 10 วิชา มีวิชาที่มีประโยชน์ต่อการสอนสังคมศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 5 วิชา และอยู่ในระดับปานกลาง 3 วิชา มีที่มีประโยชน์ในระดับมากที่สุดเพียง 1 วิชาคือ วิชาการสงวนทรัพย์สินกรรรมชาติ

ความคิดเห็นของบัณฑิตหลักสูตรภายนอกได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาสามัญพื้นฐานดังต่อไปนี้ 1) มีความเหมาะสมในการนำไปสอนได้ 2) เนื้อหาวิชาในหมวดวิชาสามัญพื้นฐานมีลักษณะเนื้อหาวิชาที่พอดีไม่กว้างและไม่แคบเกินไป 3) เนื้อหาวิชาในหมวดวิชานี้ทำให้เกิดความรู้กว้างขวางในทางสังคม 4) บัณฑิตเกือบทุกคนเห็นว่าเนื้อหาวิชาในหมวดวิชานี้มีประโยชน์ต่อการสอนสังคมศึกษา แต่ในเรื่องรายวิชานั้นบัณฑิตที่เห็นว่าในหมวดวิชานี้มีรายวิชาน้อยเกินไปมีจำนวนมากกว่าผู้ที่เห็นว่ามีรายวิชาพอดี

สำหรับการตัดวิชาออกจากหมวดวิชาสามัญพื้นฐาน บัณฑิตหลักสูตรภายนอกกลุ่มใหญ่ที่สุดเห็นว่าไม่ควรตัดวิชาใดออกจากหมวดวิชานี้

ในทางตรงกันข้ามสำหรับการเพิ่มวิชาในหมวดวิชาสามัญพื้นฐาน เห็นว่าควรเพิ่มบางวิชาในหมวดวิชานี้ โดยให้เหตุผลว่า 1) นำไปใช้ในการสอนได้ และ เป็นประโยชน์โดยตรงแก่ครู 2) เป็นวิชาที่น่าสนใจ 3) เป็นวิชาที่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน 4) เป็นเรื่องที่ครูควรศึกษา และ 5) สถาบันอื่นเปิดสอนแล้วเห็นว่าควรเปิดสอนตาม ส่วนวิชาที่เสนอให้เพิ่มเรียงลำดับตามจำนวนผู้เสนอได้แก่ จิตวิทยาทั่วไปและจิตวิทยาวัยรุ่น บรรณารักษ์

การเมืองชั้นพื้นฐาน อารยธรรมของโลก ปัญหาสังคมไทย การแนะแนว โบราณคดีและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และ จริยธรรมศึกษา

ความคิดเห็นของบัณฑิตหลักสูตรภายนอก คำนวณความคิดเห็นเกี่ยวกับหมวดวิชาสามัญพื้นฐาน ผู้วิจัยพบว่า บัณฑิตหลักสูตรนี้จำนวนหนึ่งเห็นว่าหมวดวิชานี้ควรมีการแก้ไขและปรับปรุงในหลายด้านดังนี้ 1) เนื้อหาวิชายังไม่ได้สัดส่วนเท่าที่ควร บางวิชามีเนื้อหาวิชามากเกินไป บางวิชามีเนื้อหาน้อย ควรมีการปรับปรุง 2) ขอบข่ายของวิชากว้างขวางมากเรียนรู้อย่างไม่ลึกซึ่งควรมีการแก้ไขปรับปรุง 3) ควรเพิ่มเวลาเรียนเพราะเวลาเรียนมีน้อย 4) อาจารย์ผู้สอนควรเน้นความสำคัญของวิชาที่เรียน และ 5) ควรเพิ่มบางวิชาที่มีประโยชน์ต่อการสอน

ภาคความคิดเห็นเกี่ยวกับหมวดวิชาเอก-โท (สังคมศึกษา)

บัณฑิตหลักสูตรภายนอกได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับวิชาในหมวดวิชาเอก-โท ปรากฏว่าในจำนวน 23 วิชา มีวิชาที่มีประโยชน์ต่อการสอนสังคมศึกษาในระดับมากที่สุดเพียง 1 วิชาคือ แขนที่ อีก ๑2 วิชาจัดว่ามีประโยชน์อยู่ในระดับมาก และอีก 10 วิชาจัดว่ามีประโยชน์ในระดับปานกลาง

นอกจากนี้ บัณฑิตหลักสูตรนี้ส่วนใหญ่ยังให้ความเห็นว่า เนื้อหาวิชาในหมวดวิชานี้ 1) มีส่วนทำให้เกิดความรูกว้างขวางในทางสังคม 2) มีประโยชน์ต่อการสอนสังคมศึกษา 3) ขอบเขตเนื้อหาวิชามีความพอดี 4) จำนวนรายวิชามีความพอดีแล้ว แต่มีบัณฑิตจำนวนเกือบเท่ากันเห็นว่ารายวิชาไม่น้อยเกินไป สำหรับจำนวนหน่วยกิตของวิชาในหมวดวิชานี้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละวิชาแล้ว แต่มีบัณฑิตอีกเล็กน้อย 2 กลุ่มเท่ากัน เห็นว่าจำนวนหน่วยกิตมีน้อยเกินไป และ จำนวนหน่วยกิตมีมากเกินไป

บัณฑิตหลักสูตรภายนอกจำนวนเล็กน้อยเสนอว่าควรตัดวิชา ภูมิศาสตร์วัฒนธรรม และ ธรณีวิทยา ออกจากหมวดวิชาเอก-โท โดยให้เหตุผลว่า มีประโยชน์น้อยต่อการสอน เนื้อหาวิชาซ้ำซากน่าเบื่อหน่าย เนื้อหาวิชาไม่น่าสนใจ ไม่มีการเน้นที่การค้นคว้า และ ไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวัน

ในทางตรงกันข้าม บัณฑิตหลักสูตรภายนอกเสนอให้เพิ่มบางวิชาซึ่งได้แก่ สังคม-
 ชนบท ภูมิศาสตร์ท้องถิ่น ภูมิศาสตร์ทางทะเล คาราศาสตร์ การเมือง นิเวศวิทยา โดย
 โทเหตุผลว่า 1) เป็นวิชาที่มีเนื้อหาวิชาน่าสนใจ 2) มีประโยชน์ต่อวิชาชีพ 3) สถาบัน
 อื่นเปิดสอนและเห็นว่าเป็นวิชาที่มีประโยชน์ 4) เป็นการเพิ่มพื้นฐานทางวิชาการศึกษา
 5) มีประโยชน์ต่อการศึกษาคือ และ 6) ต้องการเรียน

บัณฑิตหลักสูตรภายนอก แสดงความคิดเห็นว่าหมวดวิชาเอก-โทมีข้อบกพร่อง
 และจุดอ่อนในค่านต่างๆ เรียงลำดับตามจำนวนผู้ตอบคือ 1) ขาดหนังสือ วารสาร และ
 อุปกรณ์การสอน 2) เนื้อหาวิชาบางวิชาล้าสมัย 3) เวลาเรียนมีน้อย 4) เนื้อหาวิชา
 ที่เกี่ยวกับประเทศไทยมีน้อย 5) เนื้อหาวิชาบางวิชามีมากเกินไปจนสอนไม่ทัน และ
 6) ขาดคณาจารย์ผู้ชำนาญเฉพาะในบางวิชา

นอกจากนั้นบัณฑิตหลักสูตรภายนอกยังเสนอให้ปรับปรุงเรียงลำดับตามจำนวน
 ผู้ตอบมากไปหาน้อย ดังนี้คือ 1) ภาควิชาสังคมศาสตร์ควรเพิ่มเติมหนังสือ เอกสาร
 เพื่อการค้นคว้า 2) ปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้ทันสมัย 3) เพิ่มอัตราเวลาเรียน 4) เปลี่ยน
 แปลงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และ 5) นำเทคนิคการสอน
 ใหม่ๆ มาใช้

ภาคความคิดเห็นเกี่ยวกับหมวดวิชาการศึกษา

บัณฑิตหลักสูตรภายนอกมีความเห็นว่าในจำนวน ๗ วิชาในหมวดวิชาการศึกษา
 ที่นับว่ามีประโยชน์ต่อการสอนสังคมศึกษาในระดับปานกลาง มีเพียง 1 วิชาเท่านั้นคือ
 วิชา โปรแกรมสุขภาพของโรงเรียน นอกนั้นมีประโยชน์อยู่ในระดับมาก

สำหรับเรื่องเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาการศึกษานั้น บัณฑิตหลักสูตรภายนอกเห็น
 ว่า 1) มีน้อยเกินไป 2) หน่วยกิตของแต่ละวิชานั้นมีความพอที่แล้ว และ 3) มีประโยชน์
 ต่อการสอน

จากการวิจัยพบว่า บัณฑิตหลักสูตรภายนอกเห็นว่าไม่ควรตัดวิชาหนึ่งวิชาใดออก
 จากหมวดวิชานี้

ส่วนในเรื่องการเพิ่มบางวิชานั้น บัณฑิตบางส่วนเสนอให้เพิ่มวิชา การบริหาร การศึกษา หลักการแนะแนว เทคนิคในการสอนสังคมศึกษา จิตวิทยาวัยรุ่น จิตวิทยา พัฒนาการ และ การวิเคราะห์หลักสูตร โดยให้เหตุผลในการเสนอเพิ่มว่า 1) มีประโยชน์ต่องานสอน 2) เป็นวิชาที่น่าสนใจ 3) เป็นการเพิ่มความรู้ในแง่การศึกษา และ 4) เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ

เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติ และหลักสูตรภายนอก

หมวดวิชาสามัญพื้นฐาน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรเกี่ยวกับความคิดเห็นใน หมวดวิชาสามัญพื้นฐาน จากการวิจัยพบว่า หลักสูตรของบัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรนี้ส่วนใหญ่ แตกต่างกับทั้งในค่าน จำนวนรายวิชา เนื้อหาวิชา และ จำนวนหน่วยกิต มีเพียง 3 วิชา เท่านั้นที่เหมือนกันคือ ภาษาไทยสำหรับครู ประวัติศาสตร์ไทย และ การสงวนรักษาทรัพยากร ธรรมชาติ ซึ่งมีบัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรเห็นตรงกันว่า วิชาภาษาไทยสำหรับครู และ วิชา ประวัติศาสตร์ไทย มีประโยชน์อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนวิชาการสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติ บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติเห็นว่า มีประโยชน์อยู่ในเกณฑ์มาก แต่ บัณฑิตหลักสูตรภายนอก เห็นว่ามีประโยชน์มากที่สุด

บัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรมีความเห็นตรงกันว่า เนื้อหาวิชาในหมวดวิชาสามัญพื้นฐาน มีความเหมาะสมในการนำไปสอน มีลักษณะเนื้อหาวิชาที่พอดี ไม่กว้างและไม่น้อยจนเกินไป และเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาสามัญพื้นฐานทำให้เกิดความรู้กว้างขวางในทางสังคม และ เนื้อหาวิชาในหมวดวิชานี้มีประโยชน์ต่อการสอนสังคมศึกษา

ค่านแนวคิดบางอย่างเกี่ยวกับหมวดวิชาสามัญพื้นฐาน ผู้วิจัยพบว่า บัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตร จำนวนร้อยละ 73.18 เห็นว่า หมวดวิชาสามัญพื้นฐานควรมีการแก้ไขและปรับปรุงในหลายด้านคือ 1) ควรเพิ่มเนื้อหารายละเอียดของวิชา บางวิชาที่มีเนื้อหาน้อย บางวิชาที่มีเนื้อหา มาก ควรเลือกเนื้อหาวิชาให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการนำไปใช้ ประกอบการสอน 2) ควรเน้นในค่านภาษาไทยโดยเฉพาะวาทศิลป์ เพราะส่งเสริมการ

ประกอบอาชีพทางการสอน 3) ควรตัดบางวิชาออกจากหมวดวิชานี้เพราะมีประโยชน์ต่อการสอนน้อย และ 4) ควรพิจารณาเพิ่มบางวิชาเข้าไว้ในหลักสูตร

หมวดวิชาเอก-โท

บัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรเรียนแตกต่างกันในหมวดวิชาเอก-โท ทั้งในด้านรายวิชา เนื้อหาวิชา และจำนวนหน่วยกิต ผู้วิจัยพบว่า รายวิชาในหลักสูตรทั้ง 2 หลักสูตรมีความคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ รายวิชาที่เหมือนกันนี้ บัณฑิตส่วนใหญ่ของทั้ง 2 หลักสูตรเห็นตรงกันว่ามี 10 วิชาที่มีประโยชน์อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ประวัติศาสตร์ไทย ประวัติศาสตร์เอเชีย-อาคเนย์ ประวัติศาสตร์ออสเตรเลีย ประวัติศาสตร์ตะวันออกไกล ภูมิศาสตร์ประเทศไทย ภูมิศาสตร์ซีกโลกใต้ ภูมิศาสตร์ยุโรป ภูมิศาสตร์อเมริกาเหนือ ภูมิศาสตร์การเมือง และสังคมวิทยา ส่วนวิชาที่เห็นว่ามีประโยชน์อยู่ในระดับปานกลางมี 5 วิชา คือ ประวัติศาสตร์อเมริกา ประวัติศาสตร์การเมืองตะวันออก-ตะวันตก อุดมศึกษา ภูมิประวัติศาสตร์ และ มนุษยวิทยา

ส่วนที่บัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรมีความเห็นต่างกัน คือ บัณฑิตภาคปรกติเห็นว่ามีประโยชน์อยู่ในระดับมาก ในขณะที่บัณฑิตหลักสูตรภายนอกเห็นว่ามีประโยชน์ปานกลาง ได้แก่ บทบาทชาวยุโรปในตะวันออกไกล ภูมิประวัติศาสตร์ ธรณีวิทยา และ การอ่านประวัติศาสตร์ ส่วนประวัติศาสตร์ยุโรป บัณฑิตหลักสูตรภาคปรกติเห็นว่ามีประโยชน์ในเกณฑ์ปานกลาง แต่บัณฑิตหลักสูตรภายนอกเห็นว่ามีประโยชน์มาก

นอกจากนี้ในหลักสูตรของบัณฑิตหลักสูตรภายนอก มีวิชาที่แตกต่างจากหลักสูตรภาคปรกติอยู่ 3 วิชา คือ ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์มรสุมเอเชีย และ ภูมิศาสตร์วัฒนธรรม และในหลักสูตรของภาคปรกติมีวิชาที่นอกเหนือจากหลักสูตรภายนอกเพิ่มขึ้นอีก 11 วิชา

ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นที่ตรงกันของบัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาเอก-โท คือ 1) เนื้อหาที่มีความพอคิแล้ว 2) มีประโยชน์ต่อการสอนสังคมศึกษา 3) จำนวนหน่วยกิตนั้นมีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาแต่ละวิชา 4) เนื้อหาวิชามีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้ยิ่งขึ้น

บัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรยังเห็นตรงกันว่าขอบบพร่องและจุดอ่อนของหมวดวิชานี้ ได้แก่ 1) ขาดหนังสือ เอกสาร และอุปกรณ์การสอน 2) ทางภาควิชาสังคมศาสตร์ ยังขาดการส่งเสริมในด้านการศึกษา และการวิจัย 3) ขาดอาจารย์ผู้ชำนาญเฉพาะ วิชา และ 4) เนื้อหาวิชาล้าสมัย

สำหรับข้อเสนอแนะที่บัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรเห็นตรงกัน ได้แก่ 1) ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้มีความทันสมัย 2) เปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคม และ 3) การวัดผลควรมีเกณฑ์มาตรฐานอย่างแน่นอน

หมวดวิชาการศึกษา

จากการวิจัยพบว่า หลักสูตรเกี่ยวกับหมวดวิชาการศึกษาของบัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรนี้มีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านจำนวนรายวิชา เนื้อหา และ จำนวนหน่วยกิต มีเพียง 6 วิชาเท่านั้นที่เรียนเหมือนกันคือ การใช้ทองสมุด วิธีสอนทั่วไป การวัดและประเมินผล โสตทัศนศึกษา การสอนสังคม และ พระราชบัญญัติการศึกษา

เกี่ยวกับวิชาในหมวดนี้ บัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรมีความเห็นตรงกันดังนี้ 1) วิชาดังกล่าวมีประโยชน์อยู่ในระดับมาก 2) เนื้อหาวิชาในหมวดวิชาการศึกษานั้นมีความพอคี่แล้วไม่มากหรือน้อยจนเกินไป 3) จำนวนหน่วยกิตของแต่ละวิชานั้นมีความพอคี่แล้ว 4) เนื้อหาวิชาในหมวดวิชาการศึกษามีประโยชน์ต่องานสอน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความคิดเห็นของอาจารย์ใหญ่

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนต่างๆที่มีบัณฑิตศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติงานสอนอยู่ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของบัณฑิตศึกษาศาสตร์ อาจารย์ใหญ่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 28 คน ส่วนมากเป็นจังหวัดทางภาคใต้ของประเทศไทย เมื่อรวบรวมผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ค้นพบสิ่งสำคัญดังนี้

อาจารย์ใหญ่จำนวน 28 คนนี้ มีความเห็นตรงกันเป็นส่วนใหญ่ว่า ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการของบัณฑิตศึกษาศาสตร์มีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์มากกว่าที่จัดอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ด้านกระบวนการสอน อาจารย์ใหญ่มีความเห็นว่า บัณฑิตส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพในการสอนในเกณฑ์ดี และ เกณฑ์ปานกลาง มีอยู่ในเกณฑ์พอใช้เพียง 1 รายการเท่านั้น คือการทำบรรณที่การสอนประจำวัน

ด้านทัศนคติต่อการเป็นครู อาจารย์ใหญ่มีความเห็นตรงกันเป็นส่วนใหญ่ว่า ทัศนคติต่อการเป็นครูของบัณฑิตศึกษาศาสตร์ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี มีอยู่ในเกณฑ์ปานกลางเพียง 2 รายการ คือ ความรักในอาชีพ และ ความเอาใจใส่ในการสอน

ด้านมนุษยสัมพันธ์ของบัณฑิตศึกษาศาสตร์ อาจารย์ใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า มนุษยสัมพันธ์ของบัณฑิตส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี มี 2 รายการที่อยู่ในเกณฑ์ดีมากคือ ความสัมพันธ์กับนักเรียน และ ความสามารถในการให้คำปรึกษาแก่เด็ก และ ที่อยู่ในเกณฑ์ปานกลางมีอยู่ 3 รายการคือ ความสัมพันธ์กับบุคลากร การเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนกำหนด การยอมรับฟังความคิดเห็นในที่ประชุม

อภิปรายผล

ผลที่ค้นพบจากงานวิจัยเรื่องนี้ตรงกับผลของงานวิจัยเรื่อง " Patterns Of Subject Matter Preparation Of High School Social Studies " ของ Jodie Lee Burton ซึ่งได้กล่าวถึง การเตรียมความรู้ทางเนื้อหาวิชาให้แก่ครูสังคมศึกษามี 3 ลักษณะคือ ก) เนื้อหาวิชาอย่างกว้าง (Broad Coverage) ข) เนื้อหาวิชาแกน (Core Coverage) ค) เนื้อหาวิชาเฉพาะ (Specialized) ในโปรแกรมการเตรียมครูสังคมศึกษาของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ก็มีการเตรียมความรู้ทางเนื้อหาวิชาให้แก่ครูสังคมศึกษาอย่างน้อย 2 ประเภท คือ เนื้อหาวิชาอย่างกว้าง หมายถึงการเตรียมครูให้มีความรู้ในเนื้อหาวิชาต่างๆ ครูต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สัมพันธ์กันเช่น ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คีธรรม ศาสนา และ วัฒนธรรม เป็นต้น นอกจากนี้โปรแกรมการเตรียมครูสังคมศึกษายังเปิดโอกาสให้บัณฑิตเลือกเรียนวิชาสายหนึ่งสายใดโดยเฉพาะให้เกิดความชำนาญเฉพาะสายนั้น เช่น เลือกเรียนเฉพาะประวัติศาสตร์ เฉพาะภูมิศาสตร์ เป็นต้น

ปัญหาสำคัญที่ค้นพบในการวิจัยนี้ คือ ปัญหาในด้านการศึกษาแหล่งคนควา และการขาดอุปกรณ์ประกอบการสอน ซึ่งตรงกับผลของการวิจัยของ รัชนี้ สาตบุตรักษ์ เรื่อง "โปรแกรมการสอนวิชาสังคมศึกษาของวิทยาลัยครูในกรุงเทพฯ" ซึ่งพบว่า ปัญหาของวิทยาลัยครูโดยทั่วไปคือ ทางวิทยาลัยไม่ได้จัดเตรียมแหล่งคนควา และ หนังสืออ่านประกอบ เอกสารทางวิชาการตลอดจนตำราต่างๆ

จิตสมร ชุมอินทรจักร กล่าวถึงปัญหาของนิสิตฝึกสอนไว้ในงานวิจัยเรื่อง "ปัญหาและความยุ่งยากที่นิสิตฝึกสอนประสบในการฝึกสอนระดับมัธยมศึกษา" ว่ามี 4 ด้านคือ ก. การเตรียมงาน วิธีสอน การจัดหาอุปกรณ์การสอน ข. การปกครองชั้นเรียน ค. ปัญหาส่วนตัวของนักเรียน และ ง. ความ บุคลิกภาพของนิสิตเอง แต่ในงานวิจัย

เรื่องนี้ ผู้วิจัยพบว่า ปัญหาสำคัญที่นักศึกษาฝึกสอนประสบคือ ปัญหาในด้านกรณีพิเศษของอาจารย์ ปัญหาการวัดผลการฝึกสอน และ ปัญหาในค่านสถานที่ฝึกสอน มากกว่าปัญหาในด้านอื่นๆ

จากการวิจัยเรื่องนี้พบว่า บัณฑิตศึกษาศาสตร์ทุกคนมองเห็นความสำคัญของการฝึกสอน โดยถือว่า การฝึกสอนนั้นเป็นประสบการณ์ตรงที่ขาดไม่ได้ในโปรแกรมการเตรียมครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักสูตรของบัณฑิตหลักสูตรภาคปฏิบัติ ซึ่งตรงกับบทความของ Vernon E. Anderson เรื่อง (Pre-service education of the secondary school teacher) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการเตรียมครูไปสอนในโรงเรียนสมัยใหม่ นิสิตต้องมีประสบการณ์ในห้องปฏิบัติการในโรงเรียนและในชุมชน

ในด้านกาารวัดผล ผลของงานวิจัยเรื่องนี้ตรงกับงานวิจัยเรื่อง "ปัญหาการเรียนการสอนสังคมศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง" ของ สมประสงค์ นวมบุญดี ซึ่งค้นพบว่า ในการวัดผล อาจารย์และนักศึกษาในวิทยาลัยครู เห็นพ้องต้องกันว่า ข้อสอบที่ใช้ในการทดสอบนั้น ควรเป็นทั้งแบบปรนัย และ อัตนัย และควรมีการทดสอบอย่างสม่ำเสมอ

ในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น ผู้เขียนคิดว่ากิจกรรมนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนการสอน แต่กิจกรรมเสริมหลักสูตรควรเน้นที่การจัดกิจกรรมในด้านให้บริการแก่สังคม ซึ่งตรงกับผลของการวิจัยของ รัชณี สาตบุตรักษ์ ในงานวิจัยเรื่อง "โปรแกรมการสอนสังคมศึกษาของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร" ซึ่งกล่าวไว้ว่า ทางวิทยาลัยมีกิจกรรมที่จัดตั้งขึ้นในรูปของชุมนุมและชมรมที่สอดคล้องกับสภาพของสังคม

ขอเสนอแนะ

ตามที่ไถ่กล่าวมาแล้วว่า ครูสอนสังคมศึกษานั้นเป็นบุคคลากรที่มีความสำคัญในการที่จะช่วยสร้างกำลังคนที่มีประสิทธิภาพในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการศึกษาข้อหนึ่งคือ การเตรียมนักเรียนเพื่อเป็นพลเมืองดีของสังคม ถ้าครูไม่มีประสิทธิภาพในการสอนแล้ว ก็ไม่สามารถเตรียมนักเรียนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ฉะนั้น สถาบันฝึกหัดครูจึงนับว่าเป็นสถาบันที่สำคัญเพราะมีบทบาทในการเตรียมครูสังคมศึกษาให้มีคุณสมบัติดังกล่าว ทางสถาบันฝึกหัดครูควรจะได้ฝึกหัดและเตรียมครูให้พร้อม ทั้งด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ตลอดจน บุคลิกภาพที่ที่เหมาะสมกับการเป็นครูสังคมศึกษา ซึ่งจะเป็นผู้ที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อการเตรียมเยาวชนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของสังคม

จากการวิจัยโปรแกรมการเตรียมครูสังคมศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้วิจัยใครขอเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับ หลักสูตร ตำราและหนังสืออ่านคนควา วิธีการเรียนการสอน การฝึกสอน ตลอดจนกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตร

หลักสูตรที่จะมุ่งเพื่อที่จะให้การศึกษา ฝึกฝน อบรม แก่ผู้ที่จะต้องประกอบอาชีพครู ควรจะคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ

1.1 หลักสูตรนั้นควรมีการปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอ ควรมีการพิจารณาถึงความเหมาะสม และ ความทันสมัยของหลักสูตรในทุกๆปี อาจจะตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณาหลักสูตรอันประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญในทางวิชาการแขนงต่างๆ เพื่อให้หลักสูตรนั้นมีเนื้อหาวิชาที่พอเหมาะพอควร

1.2 หลักสูตรควรกำหนดให้แน่นอนตายตัวว่า จะเตรียมนักศึกษาออกไปสอน
ในระดับใด (ประถมศึกษา หรือ มัธยมศึกษา))

1.3 ควรมีการแก้ไขปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเนื้อหาในรายวิชาอื่นๆ ในหลักสูตรอยู่เสมอ อยาปล่อยให้ล้าสมัย รวมทั้งเพิ่มวิชาใหม่ๆทั้งด้านวิชาการ และ วิชาชีพ
ให้เหมาะสม และ ทันกับความต้องการของสังคม

1.4 การจัดให้มีการเลือกเรียนวิชา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง
หรือ ศิลปกรรม เป็นวิชาเอกเพียงวิชาเดียว เป็นการผลิตครูที่มีความสามารถและชำนาญ
ในการสอนเฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่งในหมวดสังคมศึกษา เพราะฉะนั้นการเตรียมครูสอน
สังคมศึกษาควรคำนึงถึงข้อนี้

1.5 ควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว เพื่อ
นำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการเตรียมครูสังคมศึกษาต่อไป

2 ตำราเรียนและหนังสือประกอบการค้นคว้า

ตำราเรียนและหนังสือประกอบการค้นคว้าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทางสถาบัน
ฝึกหัดครูควรจัดให้มีขึ้น

2.1 จัดตำราเรียนและหนังสือประกอบการค้นคว้าในแต่ละวิชาให้เพียงพอ
กับความต้องการของนักศึกษา

2.2 ควรมีบริการการแนะนำ หนังสือ หรือ แหล่งวิทยากรต่างๆให้แก่
นักศึกษา

2.3 สถาบันฝึกหัดครูควรเป็นแหล่งที่บริการตำราเรียน และ หนังสือประกอบการ
การค้นคว้าของครู

2.4 ควรจัดทำเอกสารเพื่อประกอบการเรียนการสอนในแต่ละวิชา

3. วิธีการเรียนการสอน

3.1 สถาบันฝึกหัดครูควรเน้นคุณภาพของเนื้อหาวิชาที่สอนมากกว่าปริมาณของเนื้อหาวิชา หรือ รายวิชาที่สอน

3.2 อาจารย์ผู้สอนควรแนะนำให้นักศึกษาใหม่มองเห็นความสำคัญของวิชาที่เรียน ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทราบขอบข่ายของเนื้อหาวิชาที่จะเรียน และทราบกฎเกณฑ์ของการวิจัยด้วย

3.3 ควรฝึกให้นักศึกษารูจักการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง และฝึกให้นักศึกษาเป็นคนติดตามวิชาการต่างๆที่มีการเปลี่ยนแปลงโดยทางสถาบันฝึกหัดครูให้บริการในด้านหนังสือ เอกสาร และ สิ่งพิมพ์ต่างๆ

3.4 ควรเน้นที่การปฏิบัติหรือการประยุกต์เอาความรู้ต่างๆไปใช้ ตลอดจนการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง มากกว่าที่จะฟังบรรยายจากอาจารย์

3.5 เนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ควรสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรในโรงเรียนแต่ให้กว้างขวางและลึกซึ้งกว่า

3.6 วิธีสอนของอาจารย์ควรมีหลายวิธี เช่น การบรรยาย การสอนแบบหน่วย การค้นคว้าสืบสอบ (Inquiry Method) เพื่อให้นักศึกษาค้นคว้าและนำไปปฏิบัติได้

3.7 ควรมีวิชาการออกปฏิบัติงาน (Praticum) นอกเหนือจากการฝึกสอน เช่น การออกไปดูสภาพการเรียนการสอนที่แท้จริงในท้องถิ่น

3.8 อาจารย์และนักศึกษาคควรทำงานประสานกันอย่างใกล้ชิด และ อาจารย์ผู้สอนควรศึกษานักศึกษาทั้ง รายบุคคล และ เป็นส่วนรวม เพื่อที่จะช่วยแก้ปัญหาในด้านการเรียนการสอน

3.9 อาจารย์ผู้สอนควรมีความรู้และความเข้าใจในหลักสูตร และ เนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี

3.10 ทักษะต่างๆที่จำเป็นในการประกอบอาชีพครู เช่น ทักษะการใช้แผนที่ ทักษะในการแสดงความคิดเห็น เป็นสิ่งที่ต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน

4.11 ควรเพิ่มรายวิชาในหมวดวิชาสังคมศึกษาในหมวดวิชาเลือกเสรี

5. การฝึกสอน

เป็นที่ยอมรับกันอยู่ทั่วไปแล้วว่า การฝึกสอนนั้นเป็นการเพิ่มประสบการณ์ตรงให้นักศึกษา และเป็นการสร้างเสริมทัศนคติที่ดีต่ออาชีพให้นักศึกษา ดังนั้นทางสถาบันฝึกหัดครูควรคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้

5.1 สถานที่ทำการฝึกสอนไม่ควรอยู่ไกลเกินไปจนอาจารย์ในเทศกไม่มีโอกาสทำทารนิเทศ สถานที่ทำการฝึกสอนควรอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาพอสมควร

5.2 จำนวนอาจารย์ในเทศกควรมีสัดส่วนที่พอเหมาะกะกับจำนวนนักศึกษาที่ทำการฝึกสอน เพื่อจะได้ช่วยนักศึกษาได้อย่างเต็มที่

5.3 อาจารย์ในเทศกควรมีชั่วโมงสอนในสถาบันฝึกหัดครูน้อยกว่าปรกติ เพื่อให้มีเวลาออกนิเทศได้อย่างเต็มที่

5.4 อาจารย์ที่จะออกไปนิเทศการสอน ควรเป็นผู้ที่มีความรู้แม่นยำทั้งด้านวิชาการศึกษา และ วิชาสังคมศึกษา

5.5 การวัดผลการฝึกสอนควรทำอย่างสม่ำเสมอ และ ทำตลอดระยะเวลาที่ทำการฝึกสอน

5.6 การวัดผลการฝึกสอน ควรเน้นที่พัฒนาการของการสอนเป็นหลัก ไม่ใช่ อารมณ์ในการตัดสิน

5.7 ในการฝึกสอนนักศึกษาควรมีโอกาสได้แสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ และ เปิดโอกาสให้นักศึกษามีอิสระใการทำงานบางในบางโอกาส

5.8 สถาบันฝึกหัดครูควรจัดการประชุมปฏิบัติงานก่อนการออกฝึกสอน

5.9 สถาบันฝึกหัดครูควรจัดให้มีกิจกรรมการฝึกสอนไว้ในหลักสูตรของบัณฑิตหลักสูตรภายนอก เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาหลักสูตรดังกล่าวนำความรู้และนำประสบการณ์ที่เรียนมา นำมาใช้

6. กิจกรรมเสริมหลักสูตร

6.1 กิจกรรมเสริมหลักสูตรควรเน้นในด้านวิชาการให้มากขึ้นลดกิจกรรมทาง
คานสันทนาการ

6.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตรควรได้รับการสนับสนุนจากอาจารย์ในมหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์

6.3 ชุมนุมสังคมศึกษาควรจัดกิจกรรมในด้านวิชาการและส่งเสริมค่านิยมใน
สังคมนิยมมากขึ้น

6.4 ควรส่งเสริมให้นักศึกษาลำดับชั้นภายนอกมีโอกาสทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร
บาง

ขอเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยโปรแกรมการเตรียมครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ ในสาขาวิชาอื่นๆ เช่น การสอนวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย
เป็นต้น เพื่อที่จะปรับปรุงโปรแกรมการเตรียมครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

2. ควรมีการวิจัยโปรแกรมการเตรียมครูสังคมศึกษาของสถาบันฝึกหัดครูแห่ง
อื่นๆ เพิ่มขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย